

Samen werken met slachtoffers mensenhandel

22 februari is de "Europese dag van het slachtoffer". We willen als gespecialiseerd centrum voor slachtoffers van mensenhandel dit moment aangrijpen om nogmaals de aandacht te vestigen op hoe ingrijpend het is om slachtoffer te worden van mensenhandel, en hoe wij samenwerken met de mensen die dit ervaren hebben.

Payoke vertrekt altijd vanuit de ervaring van de cliënt. Iedere ervaring is anders en iedere persoon gaat daar anders mee om, vandaar dat enkel een individuele benadering geschikt is. We luisteren zonder oordeel naar het verhaal dat de cliënt vertelt, we volgen de verhaallijn die zij kiezen en zijn waakzaam en voorzichtig in het doorvragen naar de ervaringen die moeilijk onder woorden kunnen worden gebracht.

Het zijn vaak heftige verhalen de donkerste kanten van onze samenleving worden belicht. Niet alleen **het kwaad dat daders kunnen aanrichten en hoe ze slachtoffers kunnen manipuleren** om dit als hun eigen schuld en verantwoordelijkheid te zien, **maar ook hoe een gebrek aan kansen en ondersteuning, mensen kan dwingen om onmenselijke leef- en of werkomstandigheden te aanvaarden.**

Het kan moeilijk zijn om deze verhalen te vertellen. Soms is het zelfs niet goed voor het herstel of de verwerking om alles uit te spreken en ervaringen terug op te rakelen. Toch moeten we doorvragen, allereerst om zeker te zijn dat de cliënt bij ons aan het juiste adres is, dat ze we kunnen helpen.

In theorie hebben we de mogelijkheid om 45 dagen rust en opvang te organiseren voor cliënten om de keuze om wel of niet samen te werken in een zekere mate van rust en alle veiligheid, goed te overwegen. Gezien onze beperkte capaciteit kunnen we deze optie in werkelijkheid echter enkel gebruiken indien we op basis van de eerste informatie zeer sterke vermoedens hebben van mensenhandel en er een zeer sterk nood is voor directe opvang (wegens bv. bedreiging door de dader).

In de meeste gevallen kunnen slachtoffers pas in opvang en begeleiding komen nadat ze het statuut slachtoffer ontvangen van een magistraat. Magistraten op hun beurt hebben over het algemeen een verhoor door politie en/of inspectie nodig om voldoende informatie te hebben om het statuut op te baseren.

Vertrouwen in de goede bedoelingen van politie en inspectie komt echter niet altijd automatisch. Niet alleen vertrouwen is een uitdaging, een verhoor is gewoonweg niet hetzelfde soort gesprek als dat met een hulpverlener of vertrouwenspersoon. We zijn er daarom voor cliënten voor, tijdens en na alle gesprekken en verhoren bij de politie of inspectiediensten.

Na het eerste verhoor en de toekenning van een statuut begint het werk eigenlijk pas echt... Vanaf dat moment gaan we met cliënten aan het werk om hun ervaringen te verwerken en terug een zelfstandig leven op te bouwen. Om cliënten hierin te begeleiden bieden we psychosociale en woonbegeleiding. Er wordt gewerkt op alle vlakken waar de cliënt nood aan heeft, werk, woonst, een toekomstvisie en indien noodzakelijk aan taal en inburgering.

En we spreken hier niet voor niets van ‘werken’. **Het verwerken van een trauma is zwaar en kan zowel fysiek als mentaal enorm vermoeiend zijn.** Tel daar nog bij op dat cliënten vaak nog tijdens dit proces hun toekomst opnieuw moeten uittekenen, inclusief het zoeken naar een nieuwe job en woonst.

De duur van dit proces is niet op voorhand in te schatten. Het is een proces van telkens het pijnlijke verleden in de ogen durven kijken om dan de ogen ook terug op de toekomst te kunnen richten. Een afwisseling van herbeleving en weer weg bewegen van het verleden. Het verleden kan er ook voor zorgen dat cliënten ‘normaal’ reageren op ‘abnormale’ gebeurtenissen, maar ook andersom. Hun ervaringen maakt dat bepaalde gebeurtenissen een andere waarde of gewicht hebben dan die voor andere mensen zouden hebben. Hier ruimte voor laten en er woorden aan geven heeft vaak ook een zeer positief effect op het zelfinzicht en het verwerkingsproces.

Naast deze begeleiding volgen we ook het rechtsproces op voor de cliënt en helpen we de verschillende stappen uitleggen en bereiden we hen voor op wat ze kunnen verwachten.

In zowel de psychosociale als juridische begeleiding is taal van groot belang. Niet al onze cliënten zijn van huis uit Nederlandstalig en hoewel we met hen altijd werken aan de ontwikkeling van hun Nederlands, zijn **sommige gesprekken te moeilijk en gaat er te veel verloren als ze in een andere taal dan hun moedertaal moeten vertellen.** In die gevallen werken we met tolken, die zijn niet voor alle talen even makkelijk te vinden en kosten zeker ook wel wat, dus we zijn altijd opzoek naar goede en betrouwbare vrijwilligers om ons hierin bij te staan.

Een begeleiding eindigt wanneer cliënten zelfstandig, zelfredzaam zijn en hun zaak is afgesloten. Hoelang dat duurt verschilt per cliënt, zoals gezegd er is geen kader te bepalen voor hoe snel een cliënt diens ervaring voldoende heeft verwerkt om het leven terug op te pakken. Bovendien kan het zijn dat het psychosociale luik van de begeleiding niet gelijktijdig wordt afgerond met het juridische deel. De juridische afhandeling is immers afhankelijk van of een zaak wel of niet voor de rechter wordt gebracht en of er sprake is van een hoger beroep.

Voor meer informatie over onze werkwijze verwijzen we naar het handboek ‘The Payoke Way’, informatie over hoe je mensenhandel kan herkennen vind je op onze website www.payoke.be.

Indien je zelf slachtoffer werd van mensenhandel of een potentieel slachtoffer kent, kun je contact met ons opnemen via trafficking@payoke.be.

